

Kuusamon maakunnallisesti tärkeät lintujen kerääntymäalueet

Jyrki Mäkelä, Kuusamon lintukerho, 2018



Johdanto

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI) hanke on BirdLife Suomen jäsenyhdistysten hanke, jossa kunkin yhdistyksen alueelta osoitetaan maakunnallisesti tärkeät lintualueet. Alueiden osoittaminen perustuu yhdistysten havaintoarkistoihin ja harrastajien vuosien kokemukseen kunkin yhdistyksen alueelta.

Tähän raporttiin on koottu tieto maakunnallisesti tärkeiden lintujen kerääntymisalueiden sijainnista Kuusamon kunnassa. Kerääntymisalueet ovat alueita, joihin kertyy muuttoaikoina, lintujen sulkasatoaikoina tai talviaikaan säännöllisesti alueellisesti merkittäviä määriä lintuja levähtämään ja ruokailemaan.

Kuusamosta on aikaisemmin osoitettu tärkeitä lintujen pesimäalueita kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA, Important Bird and Biodiversity Areas) ja Suomen tärkeät lintualueet (FINIBA, Finnish Important Bird Areas) hankkeissa. Tämä raportti täydentää tärkeiden lintualueiden luetteloa Kuusamossa.

Tärkeiden lintualueiden sijaintitieto helpottaa muun muassa maankäytön suunnittelua. Koska tieto tärkeiden alueiden sijainnista on tiedossa, voidaan mahdolliset alueiden käyttöön ja suunnitelmiin liittyvät konfliktit välttää hyvällä suunnittelulla. MAALI-alueiden osoittamisessa kiinnitettiin erityistä huomiota kohteiden edustavuuteen. Rajaukset pyrittiin tekemään mahdollisimman tarkasti tärkeän lintualueen rajoja noudatteleviksi, jotta niistä todella olisi hyötyä maankäytön suunnittelussa.

Raportissa on osoitettu ne kerääntymäalueet, jotka yhdistyksellä on ollut tiedossa raportin laadinta-aikana. On mahdollista, että Kuusamossa on myös muita maakunnallisesti tärkeitä kerääntymisalueita, joita ei vielä tunneta. Niiden edelleen löytämisessä ja tunnistamisessa auttavat lajikohtaiset kriteerit. Kerääntymäalueiden osoittaminen ei tarkoita, että kaikki linnuille maakunnallisesti tärkeät alueet olisi alueelta tunnistettu, sillä kerääntymiä ei tunneta tai joillain lajeilla ei ole säännöllisiä kerääntymäalueita Kuusamossa. Kuusamossa on varmuudella myös

maakunnallisesti tärkeiksi luokiteltavia pesimäalueita eri habitaateissa. Niitä ei ole kuitenkaan osoitettu.

MAALI-alueiden valinta

Tärkeiden kerääntymisalueiden valinta tehtiin Kuusamon lintukerholle kertyneen lintuharrastajien kirjaaman havaintoaineiston perusteella. Havaintoaineiston perusteella katsottiin kullekin muuttoaikaan parviksi kerääntyvälle lajille tärkeimmät kohteet, joiden joukosta valittiin kriteerien mukaan edustavimmat. Kullekin alueelle tehtiin paikkatieto-ohjelmalla karttarajaus, joka perustui osin kriteerilajien esiintymiseen alueella, mutta pääosin kohteen avainlinnustolle tärkeiden elinympäristöjen sijoittumiseen. Alue valittiin maakunnallisesti arvokkaaksi, kun valintakriteeri täyttyi vähintään kahdella eri lajilla.

Kriteerit

Lajikohtaisten raja-arvojen määrittelyssä sovellettiin naapuriyhdistysten Lapin lintutieteellisen yhdistyksen ja Kainuun lintutieteellisten yhdistyksen omissa MAALI -hankkeissaan käyttämiä raja-arvoja. MAALI-alueiksi valikoitiin kohteet, joilla kriteeri ylittyi useamman kuin yhden lajin osalta. Lisäksi valinnassa keskityttiin siihen, että kriteerien ylittyminen oli kohteella säännöllistä. Säännöllisyys määriteltiin siten, että raja-arvo ylittyy kyseisellä kohteella kahdesti vuosien 2010-2017 aikana.

Kriteereissä ei otettu kantaa vuodenaikaan (poikkeuksena tavi), vaan yksilömäärän raja-arvot olivat samat keväällä ja syksyllä.

Lajikohtaiset raja-arvot:

Lajikohtaisen raja-arvon perässä oleva luku kertoo, kuinka monella MAALI-kohteella kriteeri täyttyi.

Vesilinnut:

laulujoutsen 100 (5), metsähanhi 50 (3), haapana 100 (5), tavi 50 kevät/ 100 syksy (8), sinisorsa 100 (4), jouhisorsa 10 (1), lapasorsa 5 (3), tukkasotka 60 (7), lapasotka 5 (1), mustalintu 30 (1), pilkkasiipi 25 (2), telkkä 100 (4), uivelo 50 (2), isokoskelo 500 (3), kaakkuri 5 (0), härkälintu 15 (2).

Kurki ja kahlaajat:

kurki 100 (0), tylli 15 (0), pikkutylli 5 (0), kapustarinta 40 (2), töyhtöhyyppä 50 (0), isosirri 5 (0), pulmussirri 5 (0), pikkusirri 5(0), lapinsirri 5 (1), kuovisirri 5 (0), suosirri 20 (0), jänkäsirriäinen 10 (0), suokukko 40 (6), kuovi 30 (1), mustaviklo 20 (1), valkoviklo 20 (0), liro 50 (4), vesipääsky 5 (1).

Lokkilinnut:

pikkulokki 120 (4), naurulokki 300 (1), selkälokki 100 (1), kalatiira 50 (0), lapintiira 50 (0).

Varpuslinnut:

törmäpääsky 200 (2), haarapääsky 200 (0), räystäspääsky 100 (1), keltävästäräkki 50 (0), järripeippo 500 (0), lapinsirkku 50 (0), pulmunen 100 (1), koskikara 30 (1).

Kohdeluettelo

Selvityksessä Kuusamosta löytyi 16 maakunnallisesti tärkeää lintualueita. Kohdeluettelossa kerrotaan kohteen nimi, BirdLife Suomen ylläpitämässä lintualueetietokannassa löytyvä aluekoodi (esim. 810238), kohteen keskikoordinaatit ETRS-TM35FIN-järjestelmässä sekä pinta-ala.

AHVENLAHTI-NIITTYLAHTI – 810238 (7320038: 583494 – 283ha)
tukkasotka, pikkulokki.

ALA-KITKA, KIVESKOSKI – 830020 (7353159: 590392 – 34ha)
Telkkä, koskikara.

HEIKKILÄ, ISOSUO-KOTILAMPI – 830027 (7322435: 617444 – 76ha)
Tavi, suokukko.

HÄNNINEN, PELLOT JA HÄNNISENLAHTI – 830026 (7324194: 625875 – 28ha)
Tavi, räystäspääsky.

KITKAJÄRVI, VASARALAHTI – 830021 (7328716: 578827 – 59ha)
Lapasorsa, härkälintu.

KOSKENKYLÄ, KOSKENLAMPI – 830007 (7310890: 627638 – 46ha)
Laulujoutsen, haapana.

KURATTI SOINEEN – 830023 (7326873: 626632 – 150ha)
Tukkasotka, pilkkasiipi, pikkulokki.

KURATIN JA KUUSILEHDON PELLOT JA TIIROJOKI – 830011 (7327685: 631934 – 284ha)
metsähanhi, joushisorsa, tavi, liro ja suokukko.

KUUSAMOJÄRVEN KERÄÄNTYMÄALUE – 830025 (7316360: 602881 – 978ha)
laulujoutsen, haapana, tavi, sinisorsa, lapasorsa, mustalintu, härkälintu, tukkasotka, telkkä, uivelo, isokoskelo, suokukko, lapinsirri, mustaviklo, pikkulokki.

MULTIPERÄ-ISOSUO-MATALALAMPI – 830024 (7304345: 636662 – 300ha)
laulujoutsen, sinisorsa, tukkasotka, ja pulmunen.

NISSINJÄRVI, KOKKOPERÄ JA LAKISUO – 830017 (7328604: 597579 – 132ha)
laulujoutsen, haapana, sinisorsa, tukkasotka.

RAATESALMI, LAUTTASUON PELLOT – 830028 (7315078: 604815 – 25ha)
Kapustarinta, liro.

TORANKIJÄRVI – 810313 (7316339: 599887 – 261ha)
haapana, tavi, lapasorsa, tukkasotka, telkkä, uivelo, isokoskelo, kuovi, vesipääsky, pikkulokki, naurulokki, selkälokki, törmäpääsky.

VUOTUNKI, AARTOLANPELLOT – 830015 (7334193: 614841 – 36ha)
metsähanhi, tavi, suokukko, liro.

VUOTUNKI, JUNKISUON PELLOT – 830016 (7335328: 615904 – 31ha)
metsähanhi, tavi, kapustarinta.

VUOTUNKIJÄRVI – 830014 (7334193: 614841 – 36ha)
laulujoutsen, tavi, sinisorsa, haapana, tukkasotka, lapasotka, pilkkasiipi, telkkä, suokukko, törmäpääsky.

Kohteet, joilla kriteerit ylittyivät vain yhden lajin osalta

Alle on listattu kohteet, jotka eivät yhdistyksellä käytettävissä olleiden tietojen mukaan ylittäneet kriteerejä säännöllisesti tai, joissa kriteerit ylittyivät säännöllisesti vain yhden lajin osalta. Kyseisten alueiden säilyminen on myös tärkeää, vaikka niitä ei valittukaan maakunnallisesti tärkeiksi.

ALAKITKA, VARPASALMI (laulujoutsen)
ELLALA, MATALALAMPI (tukkasotka) (7323111: 627570)
ISO –KOPATTI (laulujoutsen)
HELILAMMET (pikkulokki) (7321237: 597388)
KANTOKYLÄ (liro)
KOSKENKYLÄ, AHVENLAMPI (laulujoutsen)
KOSKENKYLÄ, MUOJOENALUS (laulujoutsen)
LESKELÄNJÄRVI (haapana)
MAIVAJÄRVI JA TIIROLAMPI (metsähanhi)
OULANKA, JUHTILAMPI (tukkasotka)
RUKAJÄRVI (sinisorsa)
RUKAJÄRVI, ANTINPERÄ (tavi) (7336165: 603626)
SAAPUNKI, SAAPUNKIJÄRVI (isokoskelo)
SÄYNÄJÄRVI (tukkasotka) (7323224: 611168)
VUOTUNKI, PIKKU-KUUKAS ja JYRKÄNKOSKI (metsähanhi)